

คำถาม : Positive List System ของญี่ปุ่นเกี่ยวข้องกับ การส่งออกสินค้าอาหารของไทยอย่างไร

คำตอบ : Positive List System คือ ระบบควบคุมปริมาณสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรซึ่งอาจตกค้างในสินค้าอาหาร ครอบคลุมถึงยาฆ่าแมลง สิ่งปรุงแต่งในอาหารสัตว์ และยารักษาโรคสำหรับสัตว์ กำหนดขึ้นโดยกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ (Ministry of Health, Labour and Welfare : MHLW) ของญี่ปุ่น ภายใต้กฎหมาย ว่าด้วยสุขอนามัยอาหาร (Food Sanitation Law) Positive List System นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการส่งออก สินค้าอาหารไปประเทศญี่ปุ่น เพราะหากไม่ปฏิบัติตาม ผู้ส่งออกอาจได้รับความเสียหายจากการที่สินค้าถูกปฏิเสธ การนำเข้า ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 พฤษภาคม 2549 มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

ข้อกำหนดภายใต้ Positive List System ประกอบด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่

- **Uniform Limit** คือ ระดับของสารตกค้างที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งเดิม ญี่ปุ่นกำหนดปริมาณสูงสุดที่สามารถมีได้ (Maximum Residue Limits : MRLs) สำหรับสารตกค้างจำนวน 283 รายการ ส่งผลให้สินค้าอาหารที่มีสารเคมีดังกล่าวในปริมาณไม่เกินระดับที่กำหนด รวมทั้งสินค้าอาหารที่มีสารเคมี นอกเหนือจากที่กำหนด MRLs ไว้ สามารถนำเข้าไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่นได้ อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดของ Positive List System มีความเข้มงวดมากขึ้น โดยเพิ่มเงื่อนไขซึ่งครอบคลุมสารเคมีอื่น ๆ ที่อยู่นอกรายการ ที่กำหนด MRLs โดยอนุญาตให้สินค้าอาหารที่มีสารเคมีที่อยู่นอกรายการที่กำหนด MRLs ได้ชนิดละไม่เกิน 0.01 ppm (parts per million) ซึ่งเป็นระดับที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

- **Exempted Substances** คือ สารเคมีที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องกำหนด MRLs เนื่องจากไม่ก่อให้เกิด ผลกระทบหรือไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แม้ตกค้างในสินค้าอาหารเป็นปริมาณเท่าใดก็ตาม มีจำนวนทั้งสิ้น 65 รายการ อาทิ Zinc, Chlorine, Calcium, Beta-Carotene, Sodium Bicarbonate, Paraffin และ Wax เป็นต้น ทั้งนี้ สารเคมี ที่เข้าข่ายยกเว้นดังกล่าวขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์สำคัญ คือ ต้องเป็นสารเคมีที่ไม่มีการกำหนดปริมาณที่บริโภคได้ ในแต่ละวันไว้ (Acceptable Daily Intakes : ADI) รวมทั้งไม่มีการประกาศห้ามใช้ในประเทศอื่น ๆ

- **Provisional MRLs** คือ MRLs ซึ่งกำหนดขึ้นเป็นการชั่วคราวสำหรับสารเคมีจำนวน 758 รายการ โดยพิจารณาจากมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารของโลก (Codex) และกฎหมายภายในของญี่ปุ่น เช่น Agricultural Chemicals Regulation Law, Pharmaceutical Affairs Law และ Law for Safety Assurance and Quality Improvement of Animal Feed เป็นต้น รวมทั้งมาตรฐานที่จัดทำขึ้นด้วยการประเมินผลทางวิทยาศาสตร์ของ ออสเตรเลีย แคนาดา สหภาพยุโรป นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา

ทั้งนี้ Provisional MRLs กำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ Positive List System มีผลบังคับใช้ อย่างสมบูรณ์ตามที่วางไว้ จึงมีระยะเวลาค่อนข้างจำกัดและมีได้ผ่านกระบวนการทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม เมื่อผ่านกระบวนการประเมินความปลอดภัย (Safety Assessment) ตามกฎหมายหลังจากที่ Positive List System มีผลบังคับใช้แล้ว Provisional MRLs จะได้รับการทบทวนแก้ไข เพื่อนำไปบรรจุใน MRLs List ต่อไป

นอกจากนี้ สารเคมีชนิดใดที่ได้รับการระบุว่า “Not Detected” หรือ “ND” นั้นหมายความว่า ต้องไม่พบ สารเคมีชนิดนั้นในสินค้าอาหารเลย สารเคมีดังกล่าวที่รู้จักกันดี ได้แก่ Nitrofurans และ Chloramphenicol เป็นต้น

ผลกระทบที่มีต่อการส่งออกสินค้าอาหารของไทย สินค้าอาหารของไทยที่ได้รับผลกระทบจากการนำ Positive List System มาใช้ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีดังกล่าวในปริมาณค่อนข้างมากระหว่างขั้นตอนการเพาะปลูกหรือเพาะเลี้ยง รวมถึงขั้นตอนการถนอมรักษา อาทิ ผักสดแช่เย็นแช่แข็ง ผักกระป๋องและแปรรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป และสินค้าประมง นอกจากนี้ ยังมีสินค้าอาหารบางประเภท โดยเฉพาะข้าวและผลิตภัณฑ์ซึ่งผู้ส่งออกไทยต้องเพิ่มความระมัดระวังและเข้มงวดยิ่งขึ้นในประเด็นของสารตกค้าง เนื่องจากข้าวเป็นสินค้าอ่อนไหวของญี่ปุ่น จึงเป็นที่จับตามองเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ หลังจากที่ Positive List System มีผลบังคับใช้ หากสินค้าอาหารส่งออกจากประเทศใดถูกตรวจพบว่ามีสารเคมีตกค้างเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ สินค้าอาหารนั้นจะถูกห้ามนำเข้าไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น และอาจส่งผลให้สินค้าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องถูกระงับการนำเข้าเป็นการชั่วคราวด้วย โดยผู้ส่งออกต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดจากการปฏิเสธการนำเข้าของญี่ปุ่น ดังนั้น ผู้ส่งออกไทยจึงควรตื่นตัวและทำความเข้าใจกับมาตรการใหม่ที่ญี่ปุ่นนำมาใช้ ซึ่งไม่เพียงช่วยลดความเสี่ยงจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับการส่งออก แต่ยังเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สินค้าไทยอีกทางหนึ่งด้วย

ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจ ฝ่ายวิชาการ

มิถุนายน 2549